

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *Eltűnt régi csónakdák*

Forrás: *Magyarország*

Osztályozás

Tárgy *494.1*

Hely

Idő *"18"*

Személy

1925. augusztus 15.

1925. 8. 15.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (O)

Eltűnt régi csónakdák

Arisztokratáink kétségtelenül jeles dolgot műveltek, amikor a Széchenyi István gróf által az 1840-es években megalapított csónakdát újra-élesztették és fenntartották. A mág-nás Budapesti Hajósegylet mellett azonban csakhamar megjelent a polgári Nemzeti Hajósegylet. Nem nehéz elképzelnünk, hogy a fiatal főurak inkább idején az evezést is főleg kizárólagos sportnak tekintet-ték, mint a löversenyt, amelyet csak az ő számukra s az általuk befoga-dott esekélyszámú halandónak — akiket fertálmagnásoknak gunyolt a zsargon — teremtett az Uristen. Képzeltető, mennyire felháborod-tak, amikor megtudták, hogy a Nemzeti Hajósegylet egyenruhája miben sem különbözik az övékétől: ez is sötétkék matrózzubbony volt, alatta vörös ing. Ugy látszik, ak-kori fiatalságunk — nyilván Garibal-di hatása alatt — nem is tudott más sportinget elgondolni, mint a vöröset, amely tornaing elnevezés alatt még az 1890-es években is nagy-ban uralkodott.

Egyideig még a mág-nások voltak a vezetők. 1863-ban is ők rendezték a versenyt, 1864 június 6-án meg ép-pen egy nagyszabású regattát, amely-ről bőven irtak az akkori lapok. A Margitszigettől a Lánchidig volt a pálya s az egyik tudósítás szerint a Duna két partján 30—40.000 ember gyűlt össze a mérkőzést bámulandó. A Budapesti Hajósegylet legerősebb vetélytársa a Pozsonyi Hajósegylet volt, mely szintén mág-nás tagokkal vett részt. A Nemzeti Hajósegylet ekkor még nem találjuk a versenyzők között. Viszont a budapestinek ez volt utolsó nagylángu fellobbanása. Mind csendesebb lesz, mignem 1872-ben végleg megszűnik.

A mág-nás-csónakda hanyatlása idején egy új egyesület jelenik meg a vizen, az Egyetértés Csónakázó Egyesület, amely 1865—66-ban alakult meg. És itt már elérkezünk ahhoz a korhoz, amelynek gyér nyomtatott emlékeihez hozzacsatolhatjuk azt a néhány adatot, amelyet kortársaktól kapunk. Az Egyetértés — amint neve is mutatja — köz-benső alakulás kívánt lenni a tulsá-gosan hangsúlyozott mág-nasegylet és a polgári egyesület között. A tagok között volt mág-nás, zsenri és pol-gári osztálybeli egyaránt. Tagok-ként hallottam említeni Liptay Béla bárót, Kovács Gyulát, a Kállayakat, Márkusokat. Az egyesület csónak-dája a »harmincad-épület alatt» volt, tehát a mai Fővámháznál.

Érdekes szkiffversenyt rendezett az egyesület 1876 augusztus 6-án székháza és Dunaföldvár között 84 km távon. Az ellenfelek a Nemzeti-ből kerültek ki. A start reggel nyolc órakor volt. A győztes Maurer János, a Nemzeti tagja, délután 2 óra 39 perckor érkezett be Fura nevű hajóján Dunaföldvárra, tizenegy és félperccel megelőzve az Egyet-értés jelöltjét, Novelli Emilt, aki Szikra nevű csónakján tört a cél felé. Egy harmadik evezős, Jezovits Kornél, »kénytelen volt a nagy hul-lámosapán folytán a kiséző gőzösbe szállani». Mondanunk sem kell, hogy a versenyt kitünően sikerült tánc-vigalom zárta be, ahol ünnepelték a legyőzötteket is, de még inkább a győztes Maurer Jánost, akit, mint a Nemzeti Tornaegylet igazgatóját, bizonyára számosan ismertek olva-sóink közül.

Igy osztották meg a Duna feletti uralmukat az Egyetértés és a Nem-

zeti 1870—1880 között. 1879-ben azon-ban az Egyetértést súlyos csapás érte. Egy hatalmas dunai vihar szét-rombolta csónakházát. Az egyesüle-tet nem lehetett talpraállítani. A ta-gok elhatározták a feloszlást s a megrongált csónakdát csónakostul árverésen eladták.

Igy került a csónakda Oherolly János kezére. Oherolly János érde-kes jelensége volt a magyar sport ez átmeneti idejének. Ez a közép-termetű, kitünő izomzatú, nyugta-lan véru ember — aki Amerikát is megjárta, honnan Johnny névvel tért haza — a sportélet minden alakulásához kitünően tudott al-kalmazkodni. Mint tornatanár be-illeszkedett az akkori német torna-rendszerbe: svédgimnasztikához is értett: amikor pedig az atletika kezdett lábrakelni, ebből is kivette

részt. Tanított hivatalosan és ma-gánuton. Tornaszereket importált és gyártott: mindent vett és eladott. Pusztuló csónakdákra ő volt a ve-vő, restauráltakat nála lehetett be-szerezni.

Egy szó, mint száz, Oherolly megvette az Egyetértés omlatag csónakházát és sebtiben megalaki-totta a Pannónia Csónakázó Egye-sületet, amely félig egyesület volt, félig bércsónakda. Oherolly volt a pénzügyi diktátor. Ő szedte be a tagdíjakat, viszont viselte az összes kiadásokat. Hozzákerült az Egyet-értés tagjainak egy része, meg egy csomó egyéb jónevű fiatalság, akik azonban nem annyira Pannonisták, mint inkább Oherollystáknak neveztek magukat. Ez a törzsközönség azonban önállóságra vágyott és

1882-ben megalakította a Buda-pesti Csónakázó Egyesületet. Egy ideig együtt maradtak Oherollyval, de a két dudás nem fért meg a vízi csárdában. A disszidensek — a pár hó előtt elhunyt érdemes Lisznyai Damó Tihamér buzdítására — tel-jes függetlenítésüket határozták el. Így a Budapesti Csónakázó Egye-sület 1883-ban nevét Hunnia Csóna-kázó Egyesületre változtatta s a Vámház alatt minden akkori igény-nek megfelelő partiházat épített.

A Hunniával kezdődött a mai evezőssport stabilizációja. A Hun-

niát ugyanis csakhamar követte a Neptun, valamint a többi ma is vi-rágzó egyesület. A Hunniáról még csak annyit, hogy 1897-ben az emli-tett parti ház szintén az eltűnt cso-nakdák közé került: leégett. A ta-gok azonban Lisznyai vezetése alatt létrehozták az egyesületnek díszes, tornyos épületét a Császár-fürdő fölött.

Am térjünk vissza az 1860-as évek végére, amikor még két evezős egyesület találunk. Az egyik a Budai Hajósegylet (németylek szerint Bu-dai Hajósegylet), melynek háza a sziget déli csucsanak irányában állt a budai parton. Rófik csak annyit tudunk, hogy vörös ingben és sapkában eveztek és hogy 1873-ban még működtek. Valamivel több értesülésünk van a Sárge-ing Csónakázó Egyeletről, mely később a Duna Hajósegylet elnevezést vette fel, egyszersmind fehér inget és kék sapkát adott tagjaira. Házuk a Rudolf-rakpart fölött volt. Így írja ezt Hevesi Lajos, akivel szemben Lisznyai Tihamér ugy emlékezett meg előttem a Dunáról, hogy an-nak háza a Lánchid alatt a budai oldalon volt. Ez a csónakda — me-

sélte Lisznyai — magántulajdona volt annak az urnak, akinek a pesti oldalon ugyancsak a Lánchid alatt uszodája is volt. Ez az uri ember a hetvenes évek vége felé meghalt s a csónakát unokaöccsére, egy jóképű fiatalemberre, Pröckl Leóra hagyta, aki a Hunnia első tagjai közé is beállott. Pröckl Leó lelke-

sen csónakázott és velocipédezett, de rosszul gazdálkodott. A Duna Hajósegyelet is kieszott a kezéből. Hová lett, ki tudná? A budapesti cím- és lakjegyzékben 1880-tól kezdődőleg szerepel egy Duna Hajósegyelet, Vigadó-tér 3. szám alatt. Így találjuk még 1896-ban is, amikor azonban már felváltja a ma is létező Duna Evezős Egylet.

Ez volt a régi Duna. Láttuk, hogy Pannónia is volt régen. Hogy is volt ez? Amikor a mindig mozgékony Oherolly János elvált a Hunniától, továbbra is fenntartotta a maga Pannónia Csónakázó Egyletét. Minthogy azonban voltak egyéb jobban jövedelmező sportüzletei, ez az egylet csak úgy tenggett-lengett. Maga a csónakház már korhadni kezdett. Egyszerre csak — hogy, hogy nem — sehol sem volt. Maga a Pannónia-egylet azonban csodálatos formában jelent meg ismét.

Sokan emlékszünk a milleniumi kiállítás haditengerészeti pavillonjára, amely egy hadihajónak jól-rosszul sikerült mása volt. Nos, ezt a deszkából készült, szürkére mázolt, de egyébként mutatós ácsművet vette meg Oherolly és büszkén felállította a mai Gellért-tér aljában, a Duna mellett. Honnan vett telket hozzá? Telket a Pannónia Csónakázó Egylet kapott a fővárostól, úgy, mint a többi csónakdák, évi egy arany bérösszeg ellenében. Volt elnök, volt tisztikar, voltak tagok, — Oherolly tanítványai — akik fizettek is, nem is.

Most jön a történelem sokat emlegetett megismélődése. Ezenközben megalakult a Magyar Atlétikai Klub csónakosztálya, amelynek egykettőre szük lett az anyaegyesület. Kiváltak belőle és csónakda iránt tárgyalásokat kezdtek a mindig kéznél lévő Johnnyval. A tárgyalások azonban — akárcsak két évtized előtt — nem jártak eredménnyel. Az ambiciózus fiatal spartsman-ek végre is Oherolly nélkül csinálták meg új egyletüket.

de már annyira beidegezték maguknak a Pannónia nevet, hogy nem tudtak tőle szabadulni. Így jött létre a Pannónia Evezős Club, amelynek nagyszabású sportsikeireit mindnyájan ismerjük.

Volt tehát egy Pannónia a Margithid felett és egy másik Pannónia a Ferenc József-hid alatt. Oherolly ezidőtájt a maga alsó Pannóniájában nem sokat törődött az evezéssel, ellenben virágzó tornaszet-szállító telepet rendezett be a maga dreadnought-jában. A fővárosnak időközben szüksége lett a partra s a fa-dreadnought átgurult a lágymányosi tó mellé. Itt működött tovább Johnny, amíg 1917-ben legvirgoncabb öregségében elragadta a halál.

Mi történjek az árván maradt dreadnought-csónakdával? Amilyen praktikus ember volt megalapítója, olyan egyszerű és praktikus megoldást nyert a kérdés. Az örökösök tudatában annak, hogy az egy aranyért bérelt park csak az egyletjéi illeti meg, nem sokat erősködtek tulajdonjuk mellett, viszont velük párhuzamosan előállt a tetszhalottnak vélt egyesület. A tagok u. i. rájöttek, hogy érdemes csónakdát játszani ma, amikor az evezősegyetek milliós beiratkozási díjakat kérnek. Ime: nekik megvan a maguk csónakdjuk!

Így lett a fővárosnak eggyel több evezősklubja. A neve nem Pannónia ugyan, mert ez a nevet a versenyző Pannónoknak engedték át a lágymányosi névrokonok. Bár tulajdonképpen ők a régiiek, de tiszteletben akarták tartani az ujak sikereit. Ők maguk új nevet kerestek. Először Oherolly Csónakázó Egyletre gondoltak, végül a Budai Csónakázó Egylet elnevezést választották. S evvel öntudatlanul ráhibáztak egy félszázad előtt már létezett névre.

Ime, a mai korig hoztak el az eltűnt régi csónakdák! Egy tucatral is kikerülne e régi egyletnevekből, melyekre ma már alig emlékszik valaki. Pedig e nevek mögött izmos karok, gerinces derekak, friss energia állott valamikor. E kezdeményező evezőseink energiája a mi korunkban átalakult sok nemzetközi sport-diadalásszá az az egészségetadó dunai életté, mely szomegy korunkban egyike a legkedvesebb jelenségeknek.

Siklóssy László